

Agata Kristi

Ruka brža od oka

Preveo
Nenad Dropulić

— Laguna —

Naslov originala

AGATHA CHRISTIE® MISS MARPLE®
THEY DO IT WITH MIRRORS

Copyright © 1952 Agatha Christie Limited.

All rights reserved.

Translation copyright © 2017 Agatha Christie Limited.

All rights reserved.

Agatha Christie® Miss Marple® and the Agatha Christie Signature are registered trade marks of Agatha Christie Limited in the UK and elsewhere. All rights reserved.

Agatha Christie®

TAJANSTVENI SLUČAJEVI GOSPOĐICE MARPLE

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za Metjua Pričarda

Prvo poglavlje

Gospođa Van Rajdok se malo odmakla od ogledala i uzdahnula.

„Pa, ovo će morati da posluži“, promrmljala je. „Misliš li da je dobro, Džejn?“

Gospođica Marpl je ocenjivački pogledala Lanvanijevu kreaciju.

„Po mom mišljenju to je veoma lepa haljina“, rekla je.

„Haljina je sasvim u redu“, odvrtila je gospođa Van Rajdok i uzdahnula. „Stefani, pomozite mi da je skinem.“

Postarija sedokosa služavka malih stisnutih usta pažljivo je povukla haljinu preko podignutih ruku gospođe Van Rajdok.

Gospođa Van Rajdok je ostala pred ogledalom u satenskom kombinezonu boje breskve preko savršenog steznika. Fine najlonske čarape obavijale su joj još

vitke noge. Njeno našminkano lice zategnuto masažom izdaleka je delovalo gotovo devojački. Kosa joj nije bila baš seda, nego plavičasta poput hortenzije i savršeno očešljana. Gledajući gospođu Van Rajdok bilo je gotovo nemoguće zamisliti kako bi izgledala u prirodnom stanju. Koristila je sve blagodati novca, pojačane pravilnom ishranom, masažama i stalnim vežbanjem.

Rut van Rajdok je veselo pogledala prijateljicu.

„Šta misliš, Džejn, da li bi većina ljudi pretpostavila da smo gotovo vršnjakinje?“

Gospođica Marpl je odgovorila odano.

„Ni na trenutak, sigurna sam“, rekla je ubeđeno. „Bojim se, znaš, da se na meni tačno vidi koliko mi je godina.“

Gospođica Marpl je bila sedokosa, mekog ružičastog i belog lica i bezazlenih sivoplavih očiju. Delovala je kao vrlo prijatna stara dama. Gospođu Van Rajdok niko ne bi nazvao vrlo prijatnom starom damom.

„Pretpostavljam da je tako, Džejn“, rekla je gospođa Van Rajdok. Neočekivano se široko nasmešila. „A vidi se i na meni. Samo drugačije. 'Kako matora veštica samo održava figuru, svaka joj čast.' Tako govore o meni. Ali odlično znaju da ja jesam matora veštica! A svega mi, tako se i osećam!“

Teško se spustila na stolicu presvučenu štepanim satenom.

„Hvala vam, Stefani“, rekla je. „Možete ići.“

Stefani je uzela haljinu i izašla.

„Dobra stara Stefani“, rekla je gospođa Van Rajdok. „Kod mene je već više od trideset godina. Ona je jedina žena koja zna kako zaista izgledam! Džejn, želim da porazgovaram s tobom.“

Gospođica Marpl se lako nagnula napred. Lice joj je poprimilo izraz pomne pažnje. Nekako je odudarala od raskošne spavaće sobe u apartmanu skupog hotela. Njena crna odeća bila je prilično neugledna, držala je veliku torbu za kupovinu i izgledala je kao dama od glave do pete. „Zabrinuta sam, Džejn. Zbog Keri Luiz.“

„Keri Luiz?“, ponovila je gospođica Marpl zamišljeno. Zvuk tog imena vratio ju je u daleku prošlost.

Pansion u Firenci. Ona kao bela i rumena mlada Engleskinja, rođena pored katedrale. Dve sestre Martin, Amerikanke, zanimljive mladoj Engleskinji zbog neobičnog govora, otvorenosti i životne snage. Rut, visoka, poletna, vladarka sveta; Keri Luiz, sitna, ljupka, setna.

„Kad si je videla poslednji put, Džejn?“

„Oh, pre dosta godina. Pre najmanje dvadeset i pet. Naravno, i dalje jedna drugoj šaljem čestitke za Božić.“

Čudna je stvar to prijateljstvo! Ona, mlada Džejn Marpl, i dve Amerikanke. Putevi su im se razišli gotovo odmah, ali stara naklonost je opstajala pomoću povremenih pisama i čestitki za Božić. Čudno je to što od dveju sestara češće viđa Rut, čiji je dom – domovi, tačnije – u Americi. Ne, možda i nije toliko čudno. Kao većina Amerikanaca iz njenog staleža, Rut je bila građanka sveta i svakih godinu-dve dolazila je Evropu, jurila od

Londona preko Pariza do Rivijere i nazad, uvek se trudeći da se makar nakratko vidi sa starim prijateljima. Bilo je mnogo susreta sličnih ovom. U *Kleridžsu*, u *Savoju*, u *Berkliju*, u *Dorčesteru*. Izvrsna večera, topla prisećanja i užurbani topli rastanak. Rut nikada nije imala vremena da dođe u Sent Meri Mid, a gospođica Marpl iskreno nikad nije ni očekivala njenu posetu. Svačiji život ima svoj tempo. Rutin je bio presto, a gospođica Marpl bila je zadovoljna adadom.

Tako je češće viđala Amerikanku Rut, dok Keri Luiz, koja je živela u Engleskoj, nije videla preko dvadeset godina. Čudno, ali potpuno prirodno, jer kad neko živi u istoj zemlji kao i njegovi stari prijatelji, ne mora da ugovara susrete sa njima, nego pretpostavlja da će ih bez ikakvih planova videti pre ili kasnije. Samo, kada se ljudi kreću u različitim sferama društva, to se ne dešava. Putevi Džejn Marpl i Keri Luiz nisu se ukrštali. To je jednostavno bilo tako.

„Zašto si zabrinuta zbog Keri Luiz, Rut?“, upitala je gospođica Marpl.

„Brinem na najgori mogući način! Ne znam zašto.“

„Nije valjda bolesna?“

„Ona je vrlo krhkog zdravlja, oduvek je takva. Ne mogu reći da joj je gore nego obično, s obzirom na to da stari baš kao i svi mi.“

„Je li nesrećna?“

„O, nije.“

Ne, nije reč o tome, pomislila je gospođica Marpl. Bilo bi nemoguće zamisliti Keri Luiz nesrećnu, a ipak, u životu je sigurno imala i takvih trenutaka. Samo – ta slika je bila nejasna. Zbunjena – da, puna neverice – da, ali ophrvana bolom i tugom – nikako.

Gospođa Van Rajdok je umesno primetila: „Keri Luiz nikada nije bila od ovoga sveta. Ona ne zna kako je to. Možda sam zato i zabrinuta.“

„Njene okolnosti“, zaustila je gospođica Marpl, a onda je ućutala i zatresla glavom. „Ne“, rekla je.

„Ne, reč je o njoj samoj“, kazala je gospođa Van Rajdok. „Keri Luiz je, za razliku od mene, uvek imala ideale. Naravno, u vreme naše mladosti bilo je pomodno imati ideale – sve smo ih imale, to je za mlade devojke bilo gotovo obavezno. Ti si želela da neguješ gubavce, Džejn, a ja sam želela da se zakaluđerim. Prerasle smo te besmislice. Brak nam, čini mi se, izbacio te gluposti iz glave. Ipak, sve u svemu, ja u braku nisam rđavo prošla.“

Gospođica Marpl je pomislila da se Rut izrazila vrlo blago. Udavala se tri puta, sva tri puta za izuzetno bogate ljude, a razvodi su joj povećali bankovni račun nimalo joj ne pokvarivši narav.

„Naravno“, nastavila je gospođa Van Rajdok, „oduvek sam bila žilava. Mene ništa ne može da potuče. Nisam očekivala mnogo od života, a svakako ne od muškarača, pa sam prošla izuzetno dobro, i to bez gorčine. Toni i ja smo i dalje odlični prijatelji, a Džulijus često traži moje savete o tržištu.“ Lice joj se smračilo. „Mislim da

me to brine kod Keri Luiz – oduvek je bila sklona, znaš, da se udaje za osobenjake.“

„Za osobenjake?“

„Za muškarce s idealima. Uvek je lako padala na ideale. Imala je svega sedamnaest godina i bila je nebeski lepa kad je razrogačenih očiju slušala starog Gulbrandsena kako razglaba o svojim planovima za ljudsku vrstu. Bilo mu je preko pedeset, udovac sa odraslom decom, a ona se ipak udala za njega – sve zbog njegovih čovekoljubivih ideja. Umela je da sedi i sluša ga kao opčinjena, kao Dezdemona Otela. Srećom, nije bilo Jaga da sve zamrsi, a ni Gulbrandsen nije bio crnac. Bio je Šveđanin, Norvežanin, tako nešto.“

Gospođica Marpl je zamišljeno klimnula glavom. Prezime Gulbrandsen uživalo je međunarodni ugled. Taj čovek je poslovnom oštroomnošću i savršenim poštenjem stekao toliko bogatstvo da je zaista mogao da ga se reši samo filantropijom. To prezime je i dalje vrlo značajno. Gulbrandsenova fondacija, Gulbrandsenove stipendije za istraživače, Gulbrandsenova naselja za ostarele radnike i, najpoznatija ustanova od svih, ogromni koledž za radničke sinove.

„Nije se udala za njega zarad novca, znaš“, rekla je Rut. „Kad bih se ja uopšte udala za njega, učinila bih to zbog novca, ali Keri Luiz ne bi. Ne znam šta bi bilo da on nije umro kad su joj bile trideset dve godine. To je zgodna starost za udovištvo. Ima iskustva, a još je prilagodljiva.“

Njena sagovornica, usedelica, blago je klimnula glavom dok je s oklevanjem prizivala u misli udovice iz Sent Meri Mida koje je poznavala.

„Najsrećnija sam bila kad se Keri Luiz udala za Džonija Restarika. Naravno, on se njome oženio zbog novca – a ako baš i nije, u najmanju ruku ne bi se oženio njome da nije bila bogata. Džoni je bio samoživi razmaženi lenji skot, ali to je daleko bezbednije od osobenjaka. Džoni je samo želeo da živi udobno. Želeo je da Keri Luiz kupuje najbolju odeću, da ima jahte i automobile i uživa uz njega. Takav muškarac je veoma bezbedan. Daj mu raskoš i udobnost pa će presti kao mačor i biće potpuno neodoljiv. Ja tu njegovu scenografiju i pozorište nikada nisam shvatala ozbiljno. No Keri Luiz je to silno uzbudivalo, smatrala je to umetnošću s velikim početnim slovom i zaista ga primoravala da se vraća u tu sredinu, a onda ga je ona grozna Jugoslovenka uhvatila pod svoje i jednostavno ga odvela sa sobom. On nije hteo da ode. Da je Keri Luiz imala strpljenja i bila razborita, on bi joj se vratio.“

„Da li ju je to mnogo povredilo?“, upitala je gospođica Marpl.

„To je najčudnije od svega. Uverena sam da nije. Bila je potpuno divna – ali ona je takva, znaš. Divna osoba. Žurila je da se razvede od njega kako bi mogao da se oženi onom spodobom i ponudila je njegovim sinovima iz prvog braka da žive s njom jer bi to bilo bolje za njih. I tako je siroti Džoni morao da se oženi tom ženom,

ona mu je priredila šest stravičnih meseci i na kraju se u nastupu besa zajedno s njim kolima survala u provaciju. Kažu da je to bio nesrećan slučaj, ali ja mislim da se radilo o čistom besu!“

Gospođa Van Rajdok je začutala, uzela ogledalo i ispitivački se zagledala u svoj odraz. Onda je uzela pin-cetu i iščupala dlaku iz obrve.

„I šta je Keri Luiz zatim uradila? Udala se za Luisa Serokolda, naravno! Ponovo za osobenjaka! Za čoveka s idealima! O, ne kažem da joj nije odan – mislim da jeste – ali i on je zaražen željom da poboljšava ljudima živote umesto njih samih. A niko ne može da nam poboljša život osim nas samih, znaš.“

„Zanimljivo“, rekla je gospođica Marpl.

„Naravno, i u tome postoji pomodarstvo, baš kao u odeći. (Mila moja, jesi li videla kakve nazovisuknje Kristijan Dior pokušava da nam nametne?) Gde sam ono stala? Ah, da, kod pomodarstva. Pa, i u filantropiji postoji pomodarstvo. U Gulbrandsenovo doba u modi je bilo obrazovanje, ali to je sada zastarelo. Umešala se država. Svi misle da imaju pravo da se obrazuju – a ne cene obrazovanje naročito kad ga steknu! Maloletnička delinkvencija – to je danas najmodernije. Svi ti mladi prestupnici i budući zločinci. Svet je poludeo za njima. Treba da vidiš kako Luisu Serokoldu oči svetlucaju iza onih njegovih debelih naočara. Izbezumljen je od oduševljenja! On je od onih ljudi neizmerne snage volje koji vole da žive na banani i komadu dvopeka i

da svu snagu ulažu u ostvarenje svog cilja. A Keri Luiz sve to guta – kao i uvek. Ali to mi se ne sviđa, Džejn. Održali su sastanke upravnog odbora Fondacije i čitavo imanje preobrazili su u skladu s tom novom idejom. Sada je to ustanova za obuku tih mladih prestupnika, sa sve psihijatrima, psiholozima i ne znam ni ja čime još. Luis i Keri Luiz tamo žive, okruženi tim momcima koji možda nisu potpuno normalni. A sve vrvi od terapeuta, nastavnika i zanesenjaka od kojih je svaki drugi potpuno lud. Čudak do čudaka, a moja mala Keri Luiz je među njima!“

Zastala je i bespomoćno se zagledala u svoju staru prijateljicu.

Gospođica Marpl je lako zbunjenim glasom rekla:

„Ali, Rut, još mi nisi rekla čega se tačno plašiš.“

„Ne znam, kažem ti! To me i brine. Upravo sam bila tamo dole, nakratko, i sve vreme mi se činilo da nešto nije u redu. U atmosferi – u kući – znam da ne grešim. Vrlo sam osetljiva na atmosferu, oduvek. Jesam li ti pričala kako sam nagovarala Džulijusa da proda akcije *Združenih pahuljica* pre sloma? I zar nisam bila u pravu? Da, tamo nešto nikako nije u redu, ali ne znam ni zašto ni šta – da li te strašne male zatvorske ptičice ili nešto u kući. Ne mogu to da odredim. Luis živi samo za svoje ideje i ne primećuje ništa drugo, a Keri Luiz, blagoslovena bila, ne vidi, ne čuje i ne razmatra ništa osim ljupkih prizora, ljupkih zvukova i ljupkih misli. Zlo postoji

– a ja želim da ti, Džejn, odeš tamo smesta i utvrdiš o čemu je tačno reč.“

„Ja?“, uzviknula je gospođica Marpl. „Zašto baš ja?“

„Zato što ti imaš nos za takve stvari. Oduvek. Ti si naizgled ljupko bezazleno stvorenjce, Džejn, ali te nikad ništa ne iznenađuje i uvek veruješ u najgore.“

„To je najčešće istina“, promrmljala je gospođica Marpl.

„Nije mi jasno zašto imaš toliko rdavo mišljenje o ljudskoj prirodi kad živiš u tom ljupkom mirnom selu, tako starinskom i čistom.“

„Nikada nisi živela u selu, Rut. Ono što se dešava u čistom mirnom selu verovatno bi te iznenadilo.“

„O, sigurna sam da bi. Ono što hoću da kažem jeste da tebe ne iznenađuje. Prema tome, otići ćeš dole u Stonigejts i otkrićeš šta nije u redu, zar ne?“

„Ali, Rut, draga moja, to bi bilo vrlo teško.“

„Ne, ne bi. Sve sam smislila. Nemoj da se razbesniš na mene, ali već sam pripremila teren.“

Gospođa Van Rajdok je zastala, s dosta nelagode pogledala gospođicu Marpl, zapalila cigaretu i prilično usplahireno upustila se u objašnjenje.

„Priznaćeš, sigurna sam, da je u ovoj zemlji posle rata teško ljudima s malim utvrđenim prihodima – hoću da kažem, za ljude poput tebe, Džejn.“

„O, jeste, zaista. Da nije dobrote, zaista velike dobrote mog nećaka Rejmonda, ja ne bih znala šta da radim.“

„Pusti sada nećaka“, rekla je gospođa Van Rajdok. „Keri Luiz ne zna ništa o njemu – a ako i zna, za nju je on samo pisac, ona nema pojma da ti je nećak. Stvar je u tome, kako sam ja objasnila sestri, da našoj dragoj Džejn ne ide najbolje. Ponekad jedva da ima šta da pojede, a suviše je ponosna, naravno, da se obrati starim prijateljima za pomoć. Ne možemo joj ponuditi novac, rekla sam, ali lep dug odmor u divnoj okolini, sa starom prijateljicom i mnogo dobre hrane, a bez briga i nedaća...“ Rut van Rajdok je zastala, a onda dodala prkosno: „Hajde, razbesni se na mene ako hoćeš.“

Gospođica Marpl je razrogačila sivoplave oči u blagom iznenađenju.

„Zašto bih se razbesnela na tebe, Rut? To je vrlo domišljat i uverljiv pristup. Sigurna sam da je Keri Luiz odgovorila povoljno.“

„Pisala ti je. Zateći ćeš njeno pismo kad se vratiš kući. Iskreno, Džejn, ne misliš da sam dala sebi neoprostivo mnogo slobode? Ne ljutiš se?“

Oklevala je, a gospođica Marpl je vešto pretočila svoje misli u reči.

„Idem u Stounigejts kao predmet milosrđa, pod manje-više lažnim izgovorom? Ne ljutim se ni najmanje – ako je to neophodno. Ti smatraš da je neophodno, a ja sam sklona da se saglasim s tobom.“

Gospođa Van Rajdok se zagledala u nju.

„Ali zašto? Šta si čula?“

„Nisam čula ništa, ali ti si ubeđena u to. Ti nikad ne umišljaš, Rut.“

„Ne, ali nemam ništa opipljivo.“

„Sećam se“, rekla je gospođica Marpl zamišljeno, „kako sam jedne nedelje – bila je druga nedelja božićnog posta – sedela u crkvi iza Grejs Lambl i sve jače strepela za nju. Bila sam potpuno ubeđena, znaš, da nešto nije u redu, da se dešava nešto rđavo, ali nisam mogla da odredim šta. Taj osećaj je bio vrlo neprijatan i krajnje jasan.“

„I jesi li imala pravo?“

„O, da. Njen otac, stari admiral, već neko vreme ponašao se vrlo čudno, a koliko sutradan napao ju je čekićem za ugalj urlajući da je ona Antihrist prerušen u njegovu kćer. Samo što je nije ubio. Odveli su ga u ludnicu, a ona se oporavila posle nekoliko meseci u bolnici – no bilo je za dlaku.“

„I ti si tog dana u crkvi zaista nešto predosetila?“

„Ne bih to nazvala predosećajem. Zasnivalo se na činjenicama – obično je tako, mada čovek to ne shvati uvek. Svoj nedeljni šešir stavila je na glavu naopako. To je bilo značajno, zaista, jer je Grejs Lambl bila vrlo uredna žena, nimalo odsutna ni rasejana, a okolnosti pod kojima ne bi primetila kako je stavila šešir pre odlaska u crkvu bile su krajnje ograničene. Njen otac ju je, vidiš, gađao mermernim pritiskivačem za papir i razbio je ogledalo. Ona je zgrabila šešir, stavila ga na glavu i žurno izašla iz kuće jer je htela da sačuva fasadu i da posluga ne čuje ništa. Pripisala je ove ispade, vidiš, mornarskoj naravi

dragog tate, nije shvatila da je njegov um duboko poremećen. Pomislilo bi se da je trebalo to da shvati mnogo ranije. On joj se stalno žalio da ga špijuniraju, govorio je o neprijateljima – a to su zapravo uobičajeni znaci.“

Gospođa Van Rajdok je s poštovanjem gledala svoju prijateljicu.

„Džejn“, rekla je, „možda taj tvoj Sent Meri Mid i nije tako idiličan kutak kakvim sam ga oduvek zamišljala.“

„Ljudska priroda je manje-više ista svuda, draga moja, samo ju je teže pažljivo posmatrati u velikom gradu, to je sve.“

„Znači, poći ćeš u Stounigejts?“

„Poći ću u Stounigejts. To je pomalo nepravedno prema mom nećaku Rejmondu. Što će svet pomisliti da mi ne pomaže, znaš. Ipak, taj dragi dečko je otišao u Meksiko na šest meseci, a kad se vrati, sve će biti gotovo.“

„Šta će biti gotovo?“

„Keri Luiz me svakako neće pozvati da ostanem kod nje zauvek. Tri sedmice, možda mesec – to će biti sasvim dovoljno.“

„Da otkriješ šta nije u redu?“

„Da otkrijem šta nije u redu.“

„Pa, Džejn“, rekla je gospođa Van Rajdok, „vrlo si samouverena, zar ne?“

Gospođica Marpl ju je pogledala s blagim prekorom.

„Ti imaš poverenja u mene, Rut. Ili bar tako kažeš... Mogu samo da ti obećam da ću dati sve od sebe da to poverenje opravdam.“

Drugo poglavlje

Pre nego što je uhvatila voz za povratak u Sent Meri Mid (postojao je naročiti popust na povratne karte sredom), gospođica Marpl je precizno i stručno prikupila utvrđene činjenice.

„Keri Luiz i ja smo se na neki način dopisivale, ali uglavnom smo jedna drugoj slale božićne čestitke ili kalendare. Želim da čujem samo činjenice, draga moja Rut, i da saznam koga ću tačno zateći na imanju.“

„Pa, znaš za njen brak s Gulbrandsenom. Nisu imali dece i njoj je to teško palo. Gulbrandsen je bio udovac i imao je tri odrasla sina. Keri Luiz i Gulbrandsen su kasnije usvojili kćer. Zvali su je Pipa – bila je divno stvorenjce. Imala je samo dve godine kad su je uzeli.“

„Odakle je stigla? Kakvo joj je bilo poreklo?“

„Zaista se ne sećam, Džejn – ako sam uopšte i čula nešto o tome. Iz društva za usvajanje, možda? Ili je bila neko neželjeno dete za koje je Gulbrandsen čuo. Zašto me to pitaš? Zbog čega misliš da je to važno?“

„Pa, uvek je dobro poznavati nečiju prošlost, da tako kažem. No nastavi, molim te.“

„Nešto kasnije Keri Luiz je saznala da će ipak roditi. Koliko sam shvatila, lekari kažu da se to događa prilično često.“

Gospođica Marpl je klimnula glavom.

„Mislim da je tako.“

„Bilo kako bilo, dogodilo se, a Keri Luiz je neka-ko čudnovato bila gotovo pometena, ako me razumeš. Ranije bi, naravno, bila luda od radosti. Ovako je pak pružala Pipi toliko odane ljubavi kao da joj se izvinjava što će roditi dete, da tako kažem. A kad se Mildred rodila, bila je vrlo neugledna. Povukla je na Gulbrandsenove, koji su dobri i valjani ljudi, ali svakako nisu lepi. Keri Luiz je brižljivo vodila računa da ne pravi razliku između rođene kćeri i usvojenice, pa je, čini mi se, suviše ugađala Pipi i pomalo zanemarivala Mildred. Rekla bih i da joj je Mildred ponekad to zamerala. Bilo kako bilo, retko sam ih viđala. Pipa je izrasla u lepoticu, a Mildred je ostala neprivlačna. Erik Gulbrandsen je umro kad je Pipi bilo osamnaest, a Mildred petnaest godina. Pipa se u dvadesetoj udala za Italijana, markiza od San Severijana – o da, bio je pravi markiz, a ne neki pustolov ili tako nešto. Ona je bila bogata naslednica

– prirodno, ili se San Severijano ne bi njome oženio – znaš kakvi su Italijani! Gulbrandsen je ostavio i rođenoj i usvojenoj kćeri jednaku sumu u fondu. Mildred se udala za kanonika Strita – bio je to divan čovek, ali sklon prehladama, stariji od nje deset-petnaest godina. To je bio vrlo srećan brak, verujem.

On je umro prošle godine i Mildred se vratila u Stounigejts da živi s majkom. No požurila sam i preskočila poneki brak. Vraćiću se na njih. Pipa se udala za svog Italijana. Keri Luiz je bila vrlo zadovoljna tim brakom. Savršeno se ponašao, bio je vrlo privlačan čovek i odličan sportista. Godinu dana kasnije Pipa je rodila kćer i umrla na porođaju. Bila je to strašna nesreća i teško je pogodila Gvida di San Severijana. Keri Luiz je često putovala u Italiju, a u Rimu je upoznala Džonija Restarika i udala se za njega. Markiz se ponovo oženio i pristao je da njegovu kćer u Engleskoj odgaja njegova prebogata tašta. Tako su se svi smestili u Stounigejtsu: Džoni Restarik i Keri Luiz, Džonijeva dva sina iz prethodnog braka, Aleks i Stiven (Džonijeva prva žena bila je Ruskinja) i mala Đina. Ubrzo zatim Mildred se udala za svog kanonika. Onda se odigralo ono s Džonijem i tom Jugoslovenkom i razvodom. Dečaci još odlaze u Stounigejts za raspust i veoma vole Keri Luiz. Onda se, trideset osme mislim, Keri Luiz udala za Luisa.“

Gospođa Van Rajdok je zastala da dođe do daha.

„Ti nisi upoznala Luisa?“

Gospođica Marpl je odmahнула glavom.

„Nisam. Mislim da sam poslednji put videla Keri Luiz dvadeset osme. Bila je vrlo ljubazna i odvela me je u Kovent garden – na operu.“

„O, da. Pa, Luis je bio vrlo prikladan izbor. Bio je direktor veoma poznate knjigovodstvene firme. Mislim da su se i upoznali u vezi s finansijama Gulbrandsenove fondacije i koledža. Bio je imućan, otprilike njenih godina i potpuno čestit čovek. No bio je i osobenjak. Strastveno ga je zanimala tema isкупljenja mladih zločinaca.“

Gospođa Van Rajdok je uzdahnula.

„Kao što sam ti malopre kazala, Džejn, i u filantropiji postoji pomodarstvo. U Gulbrandsenovo vreme u modi je bilo obrazovanje. Pre toga u modi su bile javne kuhinje.“

Gospođica Marpl klimnu glavom.

„Da, zaista. Žele od vina i čorba od teleće glave za bolesnike. Moja majka je to raznosila.“

„Tako je. Ishrana tela doprinosi ishrani uma. Svi su ludovali za školovanjem nižih staleža. Pa, to je prošlost. Uskoro će, očekujem, u modi biti da uopšte ne školujemo decu, da im brižljivo čuvamo nepismenost dok ne napune osamnaest godina. Bilo kako bilo, Gulbrandsenova fondacija i koledž bili su u nekim nevoljama jer je država preuzimala njihove delatnosti. Onda se pojavio Luis, strastveno oduševljen stvaralačkim školovanjem mladih prestupnika. Obratio je pažnju na tu temu još na svom poslu, susrećući se s proneverama koje su domišljati mladi ljudi pokušavali da izvedu u

računskim knjigama. Sve više je verovao da su maloletni prestupnici mentalno sasvim normalni – štaviše, da su veoma inteligentni i sposobni i da ih samo valja usmeriti kako treba.“

„Ima nečega u tome“, rekla je gospođica Marpl, „ali nije potpuno tačno. Sećam se...“

Ućutala je i pogledala na sat.

„O, bože – ne smem da propustim voz u pola sedam.“

Rut van Rajdok ju je žurno upitala:

„Otići ćeš u Stounigejts?“

Uzimajući torbu i kišobran, gospođica Marpl je odgovorila:

„Ako me Keri Luiz pozove...“

„Pozvaće te. Poći ćeš? Obećavaš, Džejn?“

Džejn Marpl je obećala.

Treće poglavlje

Gospođica Marpl je sišla s voza na stanici Market Kindl. Jedan ljubazni saputnik dodao joj je kofer, a ona mu je, stežući pijačnu torbu, izbledelu kožnu tašnu i razne kapute, cvrkutom zahvalila.

„To je veoma lepo od vas, zaista... Danas je tako teško – nema dovoljno nosača. A sva se usplahirim kad putujem.“

Njeno cvrkutanje zaglušila je buka najavljivača koji je gromko ali nejasno objavio da voz s polaskom u tri i osamnaest stoji na prvom peronu i da nastavlja putovanje do raznih stanica nerazumljivih naziva.

Market Kindl je bila velika pusta vetrovita stanica gotovo bez putnika i osoblja. Isticala se po tome što je imala šest putničkih i jedan teretni peron, na kom je sada važno pućkao voz sa svega jednim vagonom.

Gospođica Marpl, odevena neuglednije nego što joj je bio običaj (sva sreća što nije bacila ovaj stari kostim od prskanog tvida), nesigurno je gledala oko sebe kada joj je prišao jedan mladić.

„Gospođice Marpl?“, rekao je. Glas mu je zvučao neočekivano pozorišno, kao da je njeno ime prva rečenica lika koji tumači u amaterskoj predstavi. „Došao sam da vas dočekam – iz Stounigejtsa.“

Gospođica Marpl ga je zahvalno pogledala, kao prava ljupka i potpuno bespomoćna stara dama sa, kako je uspeo da primeti, veoma pronicljivim plavim očima. Mladićev izgled nije odgovarao njegovom glasu. Delovao je neupadljivo, gotovo beznačajno. Kapci su mu treperili uznemireno.

„O, hvala vam“, rekla je gospođica Marpl. „Od prtljaga imam samo ovaj kofer.“

Primitila je da mladić nije lično uzeo njen kofer, nego je prstom pozvao nosača koji je pored njih gurao neke sanduke na kolicima.

„Ponesite ovo, molim vas“, rekao je mladić važno, „za Stounigejts.“

Nosač je veselo odvratio:

„Odma, odma, za tren oka.“

Gospođici Marpl se učinilo da njen novi poznanik nije zadovoljan ovime; kao da je Bakingemska palata manje važna od neke sirotinjske udžerice.

Rekao je: „Železnica je iz dana u dan sve gora!“

Vodeći gospođicu Marpl ka izlazu, nastavio je:

„Ja sam Edgar Loson. Gospođa Serokold me je zamolila da vas dočekam. Ja pomažem gospodinu Serokoldu u njegovom radu.“

Ponovo je ovlašno nagovestio da je on, bitan i zauzet čovek, vrlo plemenito ostavio po strani svoje važne poslove iz viteštva prema ženi svog poslodavca.

I ponovo utisak nije bio potpuno ubedljiv, delovao je pozorišno.

Gospođica Marpl se zainteresovala za Edgara Losona.

Izašli su iz stanice i Edgar je doveo staru damu do parkiranog prilično starog forda. Baš kad ju je upitao: „Želite li da sednete napred sa mnom ili više volite pozadi?“, nešto im je privuklo pažnju.

Nov novcat sjajan bentli dvosed brujeći je ušao u dvorište i stao pored forda. Iz bentlija je izašla prelepa devojka i prišla im. Bila je u prljavim somotskim pantalonama i jednostavnoj košulji raskopčanoj ispod vrata, ali to je nekako upravo pojačavalo utisak da je ne samo lepa, nego i bogata.

„Tu si, Edgare. Mislila sam da neću stići na vreme. Pronašao si gospođicu Marpl, vidim. Došla sam da je dočekam.“

Osmehnula se gospođici Marpl i savršeni zubi zableštali su joj naspram preplanulog južnjačkog tena. „Ja sam Đina“, rekla je, „unuka Keri Luiz. Kako ste putovali? Grozno, zar ne? Lepa vam je torba. Volim takve torbe. Poneću torbu i kapute da se lakše smestite.“

Edgar je pocrveneo. Pobunio se.

„Slušaj, Đina, ja sam došao po gospođicu Marpl. Sve je dogovoreno...“

Zubi su ponovo blesnuli u onom širokom lenjom osmehu.

„Oh, znam, Edgare, ali odjednom sam pomislila da bi bilo lepo da ja dođem. Gospođica Marpl će se voziti sa mnom, a ti sačekaj i dovezi prtljag.“

Zalupila je vrata za gospođicom Marpl, oprčala kola i sela za volan, pa su se brujeći odvezle.

Osvrnuvši se, gospođica Marpl je zapazila izraz lica Edgara Losona.

„Čini mi se, dušo“, rekla je, „da je gospodin Loson prilično ozlojeđen.“

Đina se nasmejala.

„Edgar je neizreciva budala“, odvrtila je. „Uvek je tako nadmen. Čovek bi pomislio da je zaista važan.“

Gospođica Marpl je upitala: „Pa da li je važan?“

„Edgar?“ Bilo je nesvesne surovosti u Đininom prezrivom smehu. „On je ionako lud.“

„Lud?“

„Svi su ljudi u Stounigejtsu“, rekla je Đina. „Ne mislim na Luisa i baku ni na mene i momke – a svakako ne na gospođicu Belever, naravno. Mislim na ostale. Ponekad mi se čini da i sama gubim razum živeći tamo. Čak i tetka Mildred ide sama u šetnje i stalno nešto mrmlja sebi u bradu, a to ne biste očekivali od udovice jednog kanonika, zar ne?“

Skrenule su s prilaza stanici i pojurile glatkim asfaltiranim pustim putem. Đina je iskosa pogledala svoju saputnicu.

„Vi ste išli u školu s bakom, zar ne? To deluje vrlo čudno.“

Gospođica Marpl je tačno znala šta devojka misli. Mladima je teško da zamisle da su stare dame nekada bile devojčice, nosile kike i mučile se s decimalnim brojevima i engleskom književnošću.

„To je sigurno bilo vrlo davno“, dodala je Đina sa strahopoštovanjem u glasu i očigledno bez namere da bude nepristojna.

„Jeste, bilo je“, kazala je gospođica Marpl. „To jače osećaš sa mnom nego sa svojom bakom, rekla bih.“

Đina je klimnula glavom. „To ste mudro uočili. Baka, znate, deluje nekako bezvremeno.“

„Odavno je nisam videla. Zanima me je li se mnogo promenila.“

„Osedela je, naravno“, rekla je Đina neodređeno, „i hoda sa štapom zbog artritisa. To se dosta pogoršalo u poslednje vreme. Pretpostavljam...“ Zaćutala je, a onda upitala: „Jeste li već bili u Stounigejtsu?“

„Ne, nisam nikad. Naravno, dosta sam slušala o tom imanju.“

„Zapravo je prilično grozno“, rekla je Đina veselo. „Kuća je nekakvo gotičko čudovište. Stiv kaže da predstavlja vrhunac viktorijanskog toaletnog perioda. No zabavno je, na svoj način. Naravno, sve je sumanuto

grozničavo i stalno nalećemo na psihijatre. Oni tek uživaju. Kao izviđački predvodnici, samo još gore. Mladi prestupnici su vrlo dragi, bar neki. Jedan mi je pokazao kako da otvorim bravu komadom žice, a jedan momčić anđeoskog lica podrobno mi je objasnio kako da prebijem nekoga olovnom cevi.“

Gospođica Marpl je pažljivo razmotrila ovaj podatak.

„Meni se siledžije najviše dopadaju“, rekla je Đina. „Čudake ne volim. Naravno, Luis i doktor Maverik misle da su svi oni čudaci – hoću da kažem, uvereni su da je reč o potisnutim željama, nesrećnom porodičnom životu, majkama koje su pobegle s vojnicima i tako dalje. Ja zaista to ne uviđam, jer su neki ljudi odrastali u strašnim uslovima, a ipak su ispali kako treba.“

„Sigurna sam da je to vrlo velika teškoća“, rekla je gospođica Marpl.

Đina se nasmejala i ponovo pokazala svoje veličanstvene zube.

„To me ne brine previše. Pretpostavljam da poneko ima tu neodoljivu potrebu da popravlja svet. Luis je prilično šašav kad je o tome reč – sledeće nedelje putuje u Aberdin, jer pred sud treba da izađe neki momak osuđivan već pet puta.“

„Ovaj mladić koji me je dočekaao na stanici, gospodin Loson. On pomaže gospodinu Serokoldu, tako mi je rekao. Je li mu on sekretar?“

„Oh, Edgar nije dovoljno pametan za sekretara. On je takođe pitomac. Nekada je odsedao u hotelima,

predstavljao se kao nosilac Viktorijinog krsta ili kao pilot lovačkog aviona, pozajmljivao novac i bežao. No Luis ima utvrđen postupak za sve njih. Pruža im osećaj pripadnosti porodici, daje im da nešto rade i podstiče njihov osećaj odgovornosti. Ja sam ubeđena da će nas jednog dana neko od njih sve pobiti.“ Đina se vedro nasmejala.

Gospođica Marpl se nije nasmejala.

Prošle su kroz veličanstvenu kapiju na kojoj je vratar stajao u vojničkom stavu i krenule stazom između rododendrona. Staza je bila vrlo rđavo održavana, a okolno zemljište delovalo je zapušteno.

Shvativši pogled svoje saputnice, Đina je rekla: „Tokom rata nije bilo baštovana, a od tada se nismo mnogo ni trudili. Ali da, sve izgleda strašno.“

Skrenule su i Stounigejts se pojavio pred njima u svom sjaju i raskoši! Bila je to, kao što je Đina i rekla, ogromna građevina u stilu viktorijanske gotike – neka vrsta hrama u čast plutokratije.

Filantropija je tom zdanju dodala brojna krila i pomoćne zgrade koje su, iako nisu namerno podignute u drugačijem stilu, celini oduzele svu povezanost i smisao.

„Odvratno, zar ne?“, rekla je Đina toplo. „Eno bake na terasi. Staću tamo da se odmah vidite.“

Gospođica Marpl je krenula terasom prema staroj prijateljici.

Izdaleka je sitna vitka prilika delovala neobično mladalački uprkos štapu na koji se oslanjala i sporom,